

WŁADZE LOKALNE CELE GLOBALNE

Jak samorządy mogą
się przyczyniać
do zrównoważonego
rozwoju planety?

Autor: Tadeusz Makulski

Redakcja: Joanna Rączkowiak

Konsultacja w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych: Agnieszka Deja, Tomasz Schimanek

Opracowanie graficzne i skład: Sonia Słaboń

Wydawca:

Fundacja „Koalicja Sprawiedliwego Handlu” – Fairtrade Polska

Sławkowska 12

31-014 Kraków

fairtrade@fairtrade.org.pl

+48 603 363 721

www.fairtrade.org.pl

Fairtrade Polska w mediach społecznościowych:

Publikacja dofinansowana ze środków Unii Europejskiej. Za treść odpowiada Fundacja „Koalicja Sprawiedliwego Handlu” – Fairtrade Polska, a wyrażone poglądy niekoniecznie odzwierciedlają oficjalne stanowisko Unii Europejskiej.

SPIIS TREŚCI

Agenda 2030, czyli Cele Zrównoważonego Rozwoju.....	3
Globalne partnerstwo na rzecz sprawiedliwych relacji handlowych.....	4
Władze lokalne realizują Cele Zrównoważonego Rozwoju.....	7
Zrównoważone zamówienia publiczne.....	8
Zmiany wzorców konsumpcji, podnoszenie świadomości.....	11
Lokalny rozwój ekonomiczny.....	14
Współpraca ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.....	16
Kampania <i>Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu</i>	17
Sprawiedliwy Handel a zrównoważony rozwój.....	18

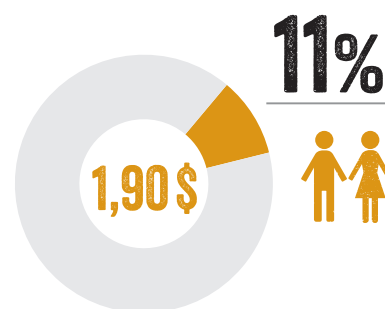

Rodrigo Pinherios ze spółdzielni Bello Fruit Importacao & Exportacao Ltda (certyfikat Fairtrade) w Brazylii wyjaśnia wpływ suszy na pracę rolników. Fot. Maurice Ressel

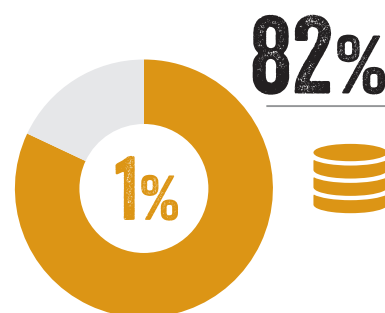
WPROWADZENIE

Rozwój gospodarczy i społeczny na świecie nie odbywa się w sposób zrównoważony – dowodów na poparcie tej tezy niemal codziennie dostarczają media i opracowania naukowe. Według statystyk Banku Światowego¹ prawie 11% ludzkości, tj. 782 mln mieszkańców Ziemi, żyje poniżej granicy ubóstwa, osiągając dochody do dyspozycji (PPP²) mniejsze niż 1,90 USD dziennie. Z drugiej strony, jak raportuje organizacja Oxfam³, 1% najbogatszych mieszkańców świata zgromadził 82% bogactwa wytworzonego w 2017 roku. Istnieją też duże dysproporcje w poziomie korzystania z zasobów. Aktywiści ruchu City for one Planet Living⁴ wyliczyli, że gdyby każdy mieszkaniec Ziemi konsumował tyle, co przeciętny mieszkaniec Europy Zachodniej, potrzebowalibyśmy około czterech planet, aby dostarczyć każdemu takiej samej ilości zasobów.

Każdy proces produkcji i konsumpcji nierozzerwalnie wiąże się z kosztami ponoszonymi przez środowisko naturalne. Wytwarzane są odpady, w ogromnych ilościach emitowany jest CO₂, zużywana jest woda pitna. Lawinowo rosnący popyt na surowce mineralne, paliwa i żywność prowadzi do wyniszczenia lasów tropikalnych i zaniku bioróżnorodności. W efekcie wszyscy mieszkańcy planety cierpią z powodu zanieczyszczenia powietrza i wód oraz zmian klimatu. Dotykają one nie tylko społeczeństw nadmiernie konsumujących zasoby, ale też w nieproporcjonalnie dużym stopniu ludzi żyjących w biedzie w krajach globalnego Południa. Jeśli uznajemy, że prawo do godnego życia dotyczy wszystkich ludzi żyjących na Ziemi i kolejnych pokoleń, to naszym obowiązkiem jest zadbać o zrównoważony rozwój.

11% ludności świata żyje poniżej granicy ubóstwa (1,90 USD / dzień)

1% mieszkańców świata zgromadził 82% bogactwa wytworzonego w 2017 r.

¹ iresearch.worldbank.org/PovcalNet/povDuplicateWB.aspx

² PPP (Purchasing Power Parity) – wskaźnik porównywalnej siły nabywczej

³ oxfam.org/en/research/reward-work-not-wealth

⁴ slideshare.net/r3t4iL/cscp-city-for-one-planet-living-michael-kuhndt

AGENDA 2030, CZYLI CELE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

W trosce o wspólne dobro i zapewnienie wszystkim obecnym oraz przyszłym mieszkańcom planety godnych warunków życia konieczne jest przewartościowanie postaw i mobilizacja na skalę globalną. W celu ukierunkowania zmian opracowano Cele Zrównoważonego Rozwoju ONZ⁵ (Sustainable Development Goals – SDG).

17 Celów Zrównoważonego Rozwoju⁶, zwane też Agendą 2030⁷, to wypracowany i uzgodniony w ramach szerokich konsultacji pomiędzy państwami, biznesem, instytucjami i organizacjami plan działań na rzecz ludzi, naszej planety i dobrobytu. Jego celem jest wzmocnienie powszechnego pokoju w warunkach większej wolności. Rozwinięciem 17 celów jest lista 169 zadań szczegółowych i 240 wskaźników pozwalających na monitorowanie postępu w realizacji zadań.

Priorytetem jest zmniejszenie skali ubóstwa i głodu. Szczególna ich koncentracja występuje w krajach globalnego Południa. Cel ten wymaga zmian paradygmatu gospodarczego oraz stosowania wielu unikatowych narzędzi oddziaływania. Jednym z nich jest **Sprawiedliwy Handel – model gospodarowania stawiający potrzeby ludzi ponad zysk**.

CELE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

⁵ un.org.pl

⁶ un.org.pl

⁷ unic.un.org.pl/files/164/Agenda%202030_pl_2016_ostateczna.pdf

Rolnik ze spółdzielni SCINPA (certyfikat Fairtrade), Agboville,
Wybrzeże Kości Słoniowej. Fot. Sean Hawkey

GLOBALNE PARTNERSTWO NA RZECZ SPRAWIEDLIWYCH RELACJI HANDLOWYCH

Sprawiedliwy Handel (ang. Fair Trade) to ruch społeczny realizowany przez organizacje pozarządowe, firmy, aktywistów oraz wolontariuszy i wspierany przez konsumentów na rzecz poprawy warunków życia i gospodarowania drobnych wytwórców z krajów rozwijających się poprzez zapewnienie im dostępu do rynku na sprawiedliwych zasadach. Dokumentem opisującym założenia programowe ruchu jest Karta Sprawiedliwego Handlu⁸, sformułowana przez globalne sieci Organizacji Sprawiedliwego Handlu.

⁸ fairtrade.org.pl/aktualnosc/nowa-miedzynarodowa-karta-sprawiedliwego-handlu

ORGANIZACJE SPRAWIEDLIWEGO HANDLU

Organizacje Sprawiedliwego Handlu to wszystkie organizacje i sieci podmiotów, które za swoją misję przyjmują zwalczanie ubóstwa i nierówności poprzez handel – produkcję, wymianę i marketing certyfikowanych towarów Sprawiedliwego Handlu oraz promocję, podnoszenie świadomości i rzecznictwo w tych obszarach.

Uczestników ruchu Sprawiedliwego Handlu łączy wizja świata, w którym sprawiedliwość, równość i zrównoważony rozwój znajdują się w centrum struktur i praktyk handlowych. Dzięki temu każdy pracujący człowiek może mieć godne życie na przyzwoitym poziomie i w pełni realizować swój potencjał.

Podstawową zasadą Sprawiedliwego Handlu jest stawianie dobra ludzi i planety przed zyskiem osiąganym z działalności produkcyjnej i handlowej. Punktem odniesienia są potrzeby drobnych producentów, pracowników i konsumentów. Sprawiedliwy Handel nie jest działalnością charytatywną, lecz partnerstwem na rzecz zmian i rozwoju poprzez uczciwe praktyki biznesowe.

Od swych początków w erze postkolonialnej ruch Sprawiedliwego Handlu tworzył inicjatywy handlu alternatywnego, które przekształciły się w istniejące do dziś sieci importerskie i sieci Sklepów Świata (World Shops) oraz organizacje certyfikujące i promujące. Na tym gruncie ukształtowały się w latach 1987-2003 międzynarodowe sieci organizacji Sprawiedliwego Handlu:

Światowa Organizacja Sprawiedliwego Handlu (ang. World Fair Trade Organization – WFTO; www.wfto.com) to globalna sieć organizacji pozarządowych, producentów, eksporterów, importerów, hurtowników i detalistów, którzy działają w myśl założeń programowych opisanych w Karcie Sprawiedliwego Handlu i przestrzegają 10 Zasad Sprawiedliwego Handlu WFTO w codziennej praktyce. Członkowie WFTO działają w 76 krajach Afryki, Azji, Europy, Ameryki Łacińskiej i Północnej oraz basenu Oceanu Spokojnego.

Fairtrade International (www.fairtrade.net). Organizacja koordynuje działanie systemu certyfikacji Fairtrade. Fairtrade International jest wspólną własnością 3 regionalnych sieci producentów, które skupiają ponad 1500 certyfikowanych organizacji zrzeszających producentów Fairtrade z ponad 70 krajów (Ameryka Łacińska i Karaiby, Afryka, Azja i Oceania) i 19 krajowych organizacji Fairtrade w Europie, Ameryce Północnej, Australii, Nowej Zelandii i Dalekim Wschodzie, które promują Fairtrade wśród firm i konsumentów.

Organizacje Sprawiedliwego Handlu poprzez praktyki handlowe i działania promocyjne przyczyniają się do poprawy warunków życia i pracy drobnych producentów produktów rolnych, wytwórców ubrań, rękodzieła i pracowników najemnych z krajów Południa. Dzięki tym organizacjom na półkach naszych sklepów możemy znaleźć produkty o etycznym pochodzeniu, oznaczone znakami systemów certyfikacji potwierdzającymi zachowanie standardów Sprawiedliwego Handlu przy ich wytwarzaniu.

Zbiór bawełny w Senegal. Fot. Stefan Lechner

STANDARDY CERTYFIKACYJNE

Aby walczyć z ubóstwem i wzmocnić pozycję producentów z najbiedniejszych krajów świata, opracowano standardy certyfikacyjne. Dotyczą one zarówno producentów, jak i firm handlowych dokonujących zakupu wytwarzanych przez nich produktów. Obrót surowcami oraz materiałami z certyfikatem oraz przetwarzanie ich są monitorowane według określonych procedur. Spełnianie standardów ekonomicznych, społecznych i środowiskowych Sprawiedliwego Handlu jest potwierdzane przez niezależne systemy certyfikacji, takie jak: Fairtrade, WFTO Guaranteed Fair Trade, Fair for Life, Ecocert, Naturland Fair.

STANDARDY EKONOMICZNE

- zapłata stabilnej ceny, pokrywającej średnie koszty wytworzenia produktu w sposób zrównoważony
- wypłata premii Sprawiedliwego Handlu – oprócz ceny za produkty wypłacana jest premia (ok. 10% ceny minimalnej), którą można zainwestować w projekty zwiększające potencjał producentów
- wypłacanie producentom przedpłat oraz ustanawianie długoterminowego partnerstwa zapewniającego drobnym producentom stabilne możliwości zbytu

STANDARDY SPOŁECZNE

- zakaz pracy przymusowej oraz pracy dzieci
- równe traktowanie kobiet i mężczyzn
- demokratyczne podejmowanie decyzji w organizacjach drobnych producentów
- umożliwienie działania związków zawodowych na dużych plantacjach
- wynagrodzenia wystarczające na godne życie (nie niższe niż pensja minimalna w danym kraju/sektorze)

STANDARDY ŚRODOWISKOWE

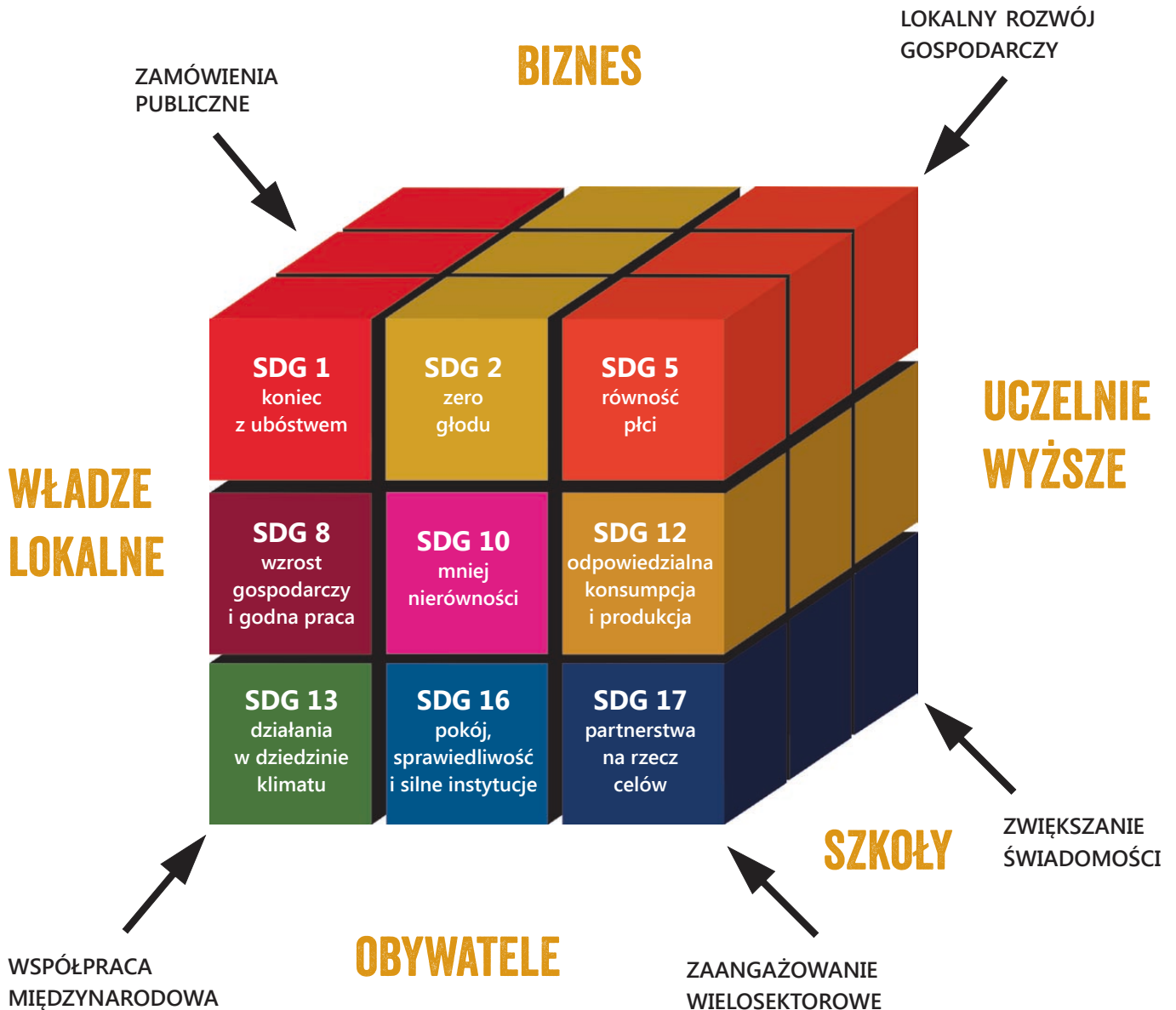

- wspieranie zrównoważonych i przyjaznych środowisku metod produkcji i gospodarki odpadami
- niestosowanie produktów chemicznych objętych zakazem, minimalizacja użycia środków ochrony roślin i nawozów sztucznych
- dbałość o bioróżnorodność, ochrona ziemi przed erozją, niestosowanie GMO
- używanie wody i zasobów naturalnych w sposób zrównoważony

Szukaj produktów z certyfikatem Sprawiedliwego Handlu na półkach dobrych sklepów:

WŁADZE LOKALNE REALIZUJĄ CELE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Ustalone na forum ONZ Cele Zrównoważonego Rozwoju mają praktyczne przełożenie na działania lokalnych władz i samorządów. Są one spójne z zadaniami własnymi gmin, wymienionymi w ustawie o samorządzie terytorialnym, takimi jak:

- działania na rzecz ochrony środowiska,
- promocja gminy,
- współpraca i działania na rzecz organizacji pozarządowych,
- współpraca ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

Realizując zadania w tych obszarach, gmina przyczynia się do realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju. Władze lokalne zyskują także szansę na ustanowienie partnerstw, obejmujących sektor prywatny, organizacje społeczeństwa obywatelskiego i ekspertów.

Sprawiedliwy Handel jest znakomitym przykładem współpracy wielu zainteresowanych stron, które na różnych etapach łańcucha dostaw, np. produktów spożywczych, zabiegają o dostęp do rynków dla towarów wytwarzanych przez dyskryminowanych drobnych producentów i pracowników najemnych z krajów Południa. W ten sposób uzyskują oni środki do godnego życia, a konsumenci produkty dostarczane na rynek na uczciwych zasadach.

Współpraca samorządów lokalnych z organizacjami pozarządowymi, która uwzględnia promocję społecznie odpowiedzialnych zachowań biznesowych i konsumenckich, przyczynia się do upowszechnienia etycznych praktyk, co służy pogodzeniu postępu gospodarczego ze sprawiedliwością społeczną i zrównoważonym rozwojem. Dotyczy to także polityki w zakresie ochrony środowiska, przeciwdziałania zmianom klimatycznym oraz integracji imigrantów.

**CZR 12 ODNOSI SIĘ DO
ODPOWIEDZIALNEJ PRODUKCJI
I KONSUMPCJI. ZAWIERA W SOBIE
ZALECENIE 12.7 DOTYCZĄCE
„PROMOCJI PRAKTYK W ZAKRESIE
ZRÓWNOWAŻONYCH ZAMÓWIEŃ
PUBLICZNYCH”⁹**

Dodatkowo, przez politykę zrównoważonych zamówień publicznych, samorządy bezpośrednio realizują zasadę odpowiedzialnej konsumpcji. Należy podkreślić, że instytucje publiczne (w tym samorządy) dysponują środkami publicznymi, które powinny być wydatkowane efektywnie i racjonalnie. Dzięki zrównoważonym zamówieniom publicznym administracja zwiększa zapotrzebowanie na produkty i usługi realizowane etycznie, co przekłada się na realizację celów zrównoważonego rozwoju.

Reasumując, dzięki współpracy z organizacjami Sprawiedliwego Handlu władze lokalne zyskują sojusznika i dodatkowe narzędzia do realizacji zadań własnych, które wpisują się w realizację globalnych Celów Zrównoważonego Rozwoju.

ZRÓWNOWAŻONE ZAMÓWIENIA PUBLICZNE

Zamówienia publiczne generują 18% PKB krajów Unii Europejskiej. Znacząca ich część realizowana jest na poziomie miast i gmin. Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja nawiązują między innymi do promocji zrównoważonych zamówień publicznych¹⁰. Termin ten oznacza, iż w ramach zamówień publicznych uwzględniane są również kryteria społeczne i środowiskowe oceny ofert. Pozwalają one na wyłonienie dostawców produktów i usług w oparciu o kryteria pozacenowe dotyczące spełniania standardów potwierdzonych określonymi oznakowaniami (art. 30a ustawy o Pzp¹¹). Takim oznakowaniem są certyfikaty dotyczące Sprawiedliwego Handlu, np. Fairtrade i WFTO Guaranteed Fair Trade.

Zrównoważone zamówienia publiczne stwarzają więc dla samorządów lokalnych możliwości wprowadzania w życie strategii ukierunkowanych na zwiększenie zapotrzebowania na zrównoważone produkty i usługi, to znaczy wytworzone bez naruszania praw człowieka, prawa pracy i bez szkody dla środowiska naturalnego. Na przykład przy wyłanianiu dostawców preferencje gminy mogą wynikać z polityki wspierania lokalnych dostawców z obszaru podmiotów ekonomii społecznej,

⁹ kampania17celow.pl/cele/cel-12-odpowiedzialna-konsumpcja-i-produkcja

¹⁰ uzp.gov.pl/_data/assets/pdf_file/0016/35800/Zrownowazone-zamowienia-publiczne.pdf

¹¹ uzp.gov.pl/_data/assets/pdf_file/0030/37695/D2018000198601.pdf

firm zatrudniających pracowników na umowy o pracę itp. Zamawiający może także określić w opisie przedmiotu zamówienia kryteriach oceny ofert i warunkach realizacji zamówienia wymagania związane z realizacją celów społecznych i wskazać, w jaki sposób potwierdza ich wypełnienie. Przedmiotem zamówienia bywają także usługi cateringowe połączone z dostawą produktów spożywczych niewytwarzanych lokalnie (np. kawa, herbata, owoce egzotyczne) czy produktów z bawełny (tekstylia). W takich sytuacjach zamawiający może jak najbardziej wymagać, aby produkty te spełniały standardy społeczne, które potwierdzone są oznaczeniami Sprawiedliwego Handlu.

W ten sposób władze lokalne mogą przyczyniać się zarówno do wzmacniania lokalnych przedsiębiorstw społecznych, jak i realizacji globalnych Celów Zrównoważonego Rozwoju ONZ. Działania takie służą jednemu z zadań własnych gmin – szeroko pojętej ochronie środowiska poprzez zmniejszanie skutków zmian klimatycznych i promowanie konsumpcji produktów wytworzonych bez negatywnych skutków dla planety.

CO MOŻNA ZROBIĆ?

Wprowadzenie w gminie polityki zrównoważonych zamówień publicznych

Prawo zamówień publicznych stwarza możliwość użycia szeregu instrumentów nadających zamówieniu zrównoważony charakter. Kwestie społeczne i środowiskowe mogą być brane pod uwagę w ramach poszczególnych elementów procedury udzielania zamówienia, jako pozacenowe kryteria oceny ofert. O ich zastosowaniu decydują władze lokalne na bazie przyjętych strategii i poszczególnych polityk (zobacz: [1] UZP 2017).

1

Pierwszym krokiem do wprowadzenia zrównoważonych zamówień publicznych w gminie powinno być nabycie podstawowej wiedzy w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych, stosowania oznakowań społecznych w zamówieniach, jak i na temat systemów certyfikacji Sprawiedliwego Handlu (dotyczących oznakowań Sprawiedliwego Handlu).

2

Drugi krok to rozpoznanie rynku – sprawdzenie czy w konkretnym zamówieniu, które ma być realizowane, występują produkty posiadające interesujące nas certyfikaty. W przypadku dostaw produktów egzotycznych (np. kawa, herbata, cukier trzcinowy, owoce, produkty zawierające kakao, ryż, wyroby z bawełny) adekwatnymi są tu wymienione wyżej standardy Sprawiedliwego Handlu (zobacz: [2] UZP s. 52).

3

Kolejny krok to formułowanie odpowiednich zapisów w dokumentacji postępowania o udzielenie zamówienia (zobacz: [3] UZP 2018).

Fot. Tadeusz Makulski, Polskie Stowarzyszenie Sprawiedliwego Handlu

Przydatne publikacje

[1] *Zrównoważone zamówienia publiczne. Aspekty społeczne i środowiskowe w procedurze udzielania zamówienia w świetle nowelizacji ustawy Prawo zamówień publicznych*, UZP 2017¹².

[2] *Przykładowe społeczne i środowiskowe kryteria oceny ofert w zamówieniach publicznych*, UZP 2018¹³.

[3] *Oznakowania o charakterze społecznym – opracowanie zbiorcze*, UZP 2018¹⁴.

[4] *Fairtrade w zamówieniach publicznych*, Fundacja „Koalicja Sprawiedliwego Handlu” – Fairtrade Polska, Kraków 2019.

PRZYKŁADY DZIAŁAŃ

Przykładowy zapis do opisu przedmiotu zamówienia usługi cateringowej (zobacz: Przydatne publikacje [1] s. 89)

Kawa, herbata, cukier czy banany, które są częścią składową świadczonej usługi cateringowej (lub: bawełna z której wykonano ubrania robocze/mundury, torby, ręczniki, pościel), muszą pochodzić z legalnych i zrównoważonych upraw i być wyprodukowane z poszanowaniem następujących standardów społecznych: zakaz pracy przymusowej oraz pracy dzieci, równe traktowanie kobiet i mężczyzn, demokratyczne podejmowanie decyzji w organizacjach drobnych producentów, obecność związków zawodowych na dużych plantacjach oraz wynagrodzenie wystarczające na godne życie (nie niższe niż pensja minimalna w danym kraju lub sektorze).

Sposób weryfikacji ww. wymogu przez zamawiającego na etapie realizacji zamówienia:

Wykonawca na etapie realizacji zamówienia na żądanie zamawiającego jest zobowiązany do przedłożenia dokumentów potwierdzających, że ww. produkty użyte na potrzeby świadczenia usługi cateringowej, będącej przedmiotem zamówienia, spełniają wymagania określone w opisie przedmiotu zamówienia. Dowód spełniania ww. wymagań mogą stanowić w szczególności certyfikaty kontroli pochodzenia ww. produktów, np. certyfikat Fairtrade lub inny, równoważny certyfikat potwierdzający spełnianie wymagań określonych przez zamawiającego.

Oslo (Norwegia) – kompleksowe podejście do Sprawiedliwego Handlu

Miasto Oslo w swojej strategii na rzecz zrównoważonego rozwoju w sposób kompleksowy podeszło do Sprawiedliwego Handlu, co znalazło odzwierciedlenie w praktycznych działaniach. Dzięki temu uzyskało w 2011 roku tytuł The Fairtrade Capital of Norway.

W strategii rozwoju miasta znalazły się m.in. takie zapisy:

- promocja Sprawiedliwego Handlu wśród mieszkańców w ramach wydarzeń i edukacji w szkołach;
- zwiększanie dostępności produktów Sprawiedliwego Handlu poprzez zachęcanie lokalnych przedsiębiorców (np. sklepy, restauracje, kawiarnie) do ich oferowania;
- ustalenie wymogów dla dostawców, aby w ofertach przetargowych i konkursowych znajdowały się zawsze propozycje produktów z certyfikatem Fairtrade lub ekwiwalentnym;
- systematyczne zwiększanie użycia produktów z certyfikatem Fairtrade przez instytucje miejskie;
- zachęta do stosowania produktów (kawa, herbata, owoce cytrusowe, kwiaty, koszulki z bawełny) z certyfikatami Sprawiedliwego Handlu w trakcie organizowanych przez miasto wydarzeń oraz tych, w których miasto jest partnerem.

W wyniku wdrożenia strategii sprzedaż produktów z certyfikatem Fairtrade na terenie miasta Oslo wzrosła pomiędzy rokiem 2010 a 2011 o ok. 40%, przy czym wolumen zakupów produktów Sprawiedliwego Handlu zamawianych przez gminę wzrósł o 236%. W wyniku działań edukacyjnych 97 300 uczniów ze 171 szkół różnych poziomów uzyskało wiedzę na temat Sprawiedliwego Handlu.

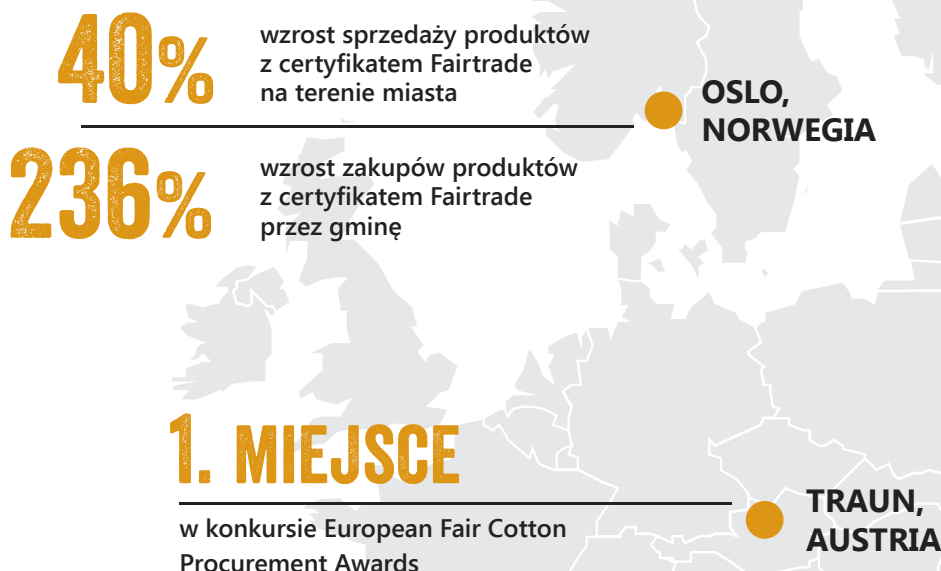
¹² uzp.gov.pl/_data/assets/pdf_file/0025/36547/Zrownowazone-zamowienia-publiczne-wieksza-czcionka.pdf

¹³ uzp.gov.pl/_data/assets/pdf_file/0016/38311/Przykladowe-spoeczne-i-srodowiskowe-kryteria-oceny.pdf

¹⁴ uzp.gov.pl/_data/assets/pdf_file/0027/39564/Oznakowania-spoeczne.pdf

Traun (Austria) – zwycięzca European Fair Cotton Procurement Awards

Ta licząca 23 000 mieszkańców miejscowość aktywnie promuje Sprawiedliwy Handel, uczestnicząc w kampanii Fair Trade Towns¹⁵. Jej władze robią wiele, zarówno aby tematyka ta była widoczna w relacjach medialnych, jak i aby produkty Sprawiedliwego Handlu były stosowane w codziennej praktyce. Miasto wygrało konkurs w swojej kategorii dzięki decyzji o zakupie koszulek polo z bawełny z certyfikatem Fairtrade dla pracowników.

ZMIANY WZORCÓW KONSUMPCJI, PODNOSZENIE ŚWIADOMOŚCI

Agenda 2030 ma w założeniach przyczyniać się m.in. do wzrostu świadomości i wrażliwości społeczeństw na współzależności pomiędzy globalną Północą i ubogim Południem. CZR 12 – Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja – zawiera zalecenie 12.8, aby „zapewnić dostęp do istotnych informacji i podnieść świadomość wszystkich ludzi na całym świecie w zakresie zrównoważonego rozwoju i stylu życia w zgodzie z naturą”.

Cele Zrównoważonego Rozwoju stały się więc szansą, aby podnieść wśród obywateli świadomość przyczyn i konsekwencji nierówności w kontekście globalnym. Rozpowszechnianie wiedzy o wpływie naszych decyzji na losy ludzi żyjących w ubóstwie na drugim końcu świata prowadzi do refleksji nad sposobem wytwarzania używanych na co dzień towarów i dóbr i może przyczynić się do zmiany wzorców konsumpcji i stylu życia. Kreuje popyt na produkty wytwarzane etycznie.

Samorządy, mając bezpośredni kontakt z mieszkańcami, mogą wywierać pozytywny wpływ na istniejące wzorce konsumpcji. Strategie dotyczące gospodarki odpadami, marnotrawstwa żywności, czy walka o czystość powietrza to oczywiste obszary zaangażowania. Wykorzystując fachową wiedzę ruchu Sprawiedliwego Handlu, ruchów ekologicznych i ekonomii społecznej, samorządy mogą zachęcać obywateli do zaangażowania w kampanie podnoszące świadomość w dziedzinie zrównoważonej konsumpcji i „głosowania własnym portfelem” w trakcie zakupów.

Sprawiedliwy Handel wpisuje się w nurt odpowiedzialnej konsumpcji, co sprawia, że mieszkańcy zaczynają dostrzegać człowieka w wytwórcy znajdującym się na drugim końcu łańcucha dostaw nabywanych towarów. Dostarcza też samorządom argumentów dla zmiany zwyczajów na te, które bazują na potrzebie sprawiedliwości społecznej.

¹⁵ Zobacz: www.fairtradetowns.org

CO MOŻNA ZROBIĆ?

- Uwzględnić politykę na rzecz zrównoważonego rozwoju w strategii miasta, ze szczególnym uwzględnieniem działań na rzecz realizacji CZR 12 – Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja.
- Włączyć do materiałów promocyjnych (gadżetów) produkty Sprawiedliwego Handlu, np. torby bawełniane, czekoladki, wyroby rękodzieła z krajów Południa.
- Stosować w codziennej praktyce oraz w trakcie wydarzeń organizowanych przez Urząd Miasta produkty Sprawiedliwego Handlu (np. kawa, herbata, cukier, słodycze, owoce egzotyczne).
- Wspierać oddolne inicjatywy promujące w społeczeństwie odpowiedzialną konsumpcję i produkcję, m.in. wśród przedsiębiorstw, szkół, organizacji obywatelskich. Przykład: Kampania Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu¹⁶, Dzień Zrównoważonego Rozwoju.
- Przyczynić się do popularyzacji programów edukacji globalnej z elementami Sprawiedliwego Handlu i zrównoważonego rozwoju w szkołach, z uwzględnieniem wpływu decyzji konsumenckich na warunki życia ludzi w krajach globalnego Południa.
- Patronować i wspierać szkolne konkursy plastyczne i konkursy wiedzy na temat Sprawiedliwego Handlu i zrównoważonego rozwoju.
- Stworzyć zespół odpowiedzialny za monitorowanie wpływu miasta na wypełnianie Celów Zrównoważonego Rozwoju. Do takiego zespołu można zaprosić specjalistów i aktywistów, m.in. z dziedziny Sprawiedliwego Handlu, zrównoważonego rozwoju, ekonomii społecznej, CSR, ochrony środowiska.

PRZYKŁADY DZIAŁAŃ

Litomerice (Czechy) – miejski pokaz mody ze Sprawiedliwego Handlu

Litomerice to pierwsze miasto w Czechach, które uzyskało tytuł Fairtradové Mesto (czeski odpowiednik tytułu *Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu*). Kampania promująca Sprawiedliwy Handel trwa w nim od 2011 roku. Jednym z działań było zorganizowanie w przestrzeni miasta przed biblioteką publiczną pokazu mody Sprawiedliwego Handlu. Imprezę otwierał burmistrz, a setki mieszkańców miały okazję zobaczyć ubrania wytworzone z zachowaniem standardów społecznych Sprawiedliwego Handlu. Pokaz mody poprzedzony był otwarciem w bibliotece wystawy fotografii Supermarket World. Wśród inicjatorów wydarzenia byli uczniowie miejskich szkół.

¹⁶ www.spolecznosci.fairtrade.org.pl/typ/miasta

Fot. Fairtrade Česko a Slovensko

Trebić (Czechy) – paczki bożonarodzeniowe dla seniorów z produktami Sprawiedliwego Handlu

Każdego roku przed świętami Bożego Narodzenia miasto Trebić przygotowuje pakiety upominków dla seniorów, którzy mieszkają w miejskich domach opieki. W 2017 roku biuro burmistrza przygotowało około 400 paczek z różnymi smakołykami – wręczyli je seniorom przedstawiciele władz miasta: burmistrz i jego zastępcy oraz radni. Oprócz lokalnych produktów w paczkach znalazły się: ciasto ze składnikami ze Sprawiedliwego Handlu oraz kawa i herbata z certyfikatem Fairtrade.

Valašské Meziříčí (Czechy) – ratusz częstuje produktami ze Sprawiedliwego Handlu

W ramach wspierania idei Sprawiedliwego Handlu w 2017 roku miejski ratusz zdecydował, że wszyscy goście burmistrza i jego zastępców będą częstowani produktami Sprawiedliwego Handlu. W tym celu zakupiono kawę, trzy rodzaje herbaty i cukier trzcinowy z certyfikatem Fairtrade. Rozważane jest wprowadzenie do użycia papierowych podkładek pod filiżankę z herbem miasta i logo kampanii Fairtrade Mesta ze wzmianką o poparciu dla Sprawiedliwego Handlu.

Poznań – konkurs plastyczny i teledyski o tematyce Sprawiedliwego Handlu

Poznań był pierwszym miastem, które w 2012 uzyskało tytuł *Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu*. W kampanię ze strony władz lokalnych zaangażowany jest Wydział Ochrony Środowiska UM w Poznaniu. Prowadzone w ramach kampanii działania łączone są z budową świadomości mieszkańców na temat ekologii i zrównoważonego rozwoju. Sprawiedliwy Handel wskazywany jest jako jedno z narzędzi. W 2018 roku zorganizowana została kolejna edycja międzyszkolnego konkursu o tematyce Sprawiedliwego Handlu. Tym razem był to konkurs plastyczny. Prace laureatów były prezentowane w hallu głównym Urzędu Miasta, a najlepsze prace wydrukowano w formie plakatów i zaprezentowano w witrynach przystanków komunikacji miejskiej. Miasto wyprodukowało także kilka teledysków pt. „Czy to jest sprawiedliwe?“, które wyemitowano w lokalnych stacjach telewizyjnych.

Poznań, Gdańsk – gadzety reklamowe i cateringi z użyciem produktów Sprawiedliwego Handlu

Rada Miasta Gdańska jako pierwsza w Polsce podjęła w grudniu 2011 roku uchwałę popierającą Sprawiedliwy Handel. Treść uchwały odnosiła się do udziału w kampanii *Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu*. W ramach realizacji poszczególnych kryteriów uzyskania tytułu zapoczątkowano stosowanie produktów Sprawiedliwego Handlu w ramach cateringu w trakcie organizowanych przez miasto wydarzeń, m.in. konferencji dla biznesu, miejskiej wigilii dla ubogich czy koncertów w filharmonii w podziękowaniu za 1% podatku. Na użytek promocji miasta zamówione zostały puszki z kawą rozpuszczalną (posiadającą certyfikaty Fairtrade i rolnictwa ekologicznego) ze specjalnie zaprojektowaną etykietą z herbem miasta. Produkt ten uzyskał III nagrodę na Gdańskich Targach Turystycznych w kategorii „gadżet promocyjny”.

Od początku kampanii *Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu* Wydział Ochrony Środowiska w Poznaniu na organizowanych przez siebie wydarzeniach zapewnia cateringi z użyciem kawy, herbaty i cukru z certyfikatami Sprawiedliwego Handlu. Dodatkowo wśród licznych gadżetów promocyjnych wydziału znajdują się batoniki czekoladowe oraz bawełniane torby z certyfikatem Fairtrade. Miasto co roku udostępnia miejsce na swoich nośnikach w celu promocji idei Sprawiedliwego Handlu.

Fot. od góry: archiwum kampanii *Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu* w Gdańsku; Wydział Ochrony Środowiska UM w Poznaniu

LOKALNY ROZWÓJ EKONOMICZNY

W swoich społecznościach lokalnych władze mogą odgrywać wiodącą rolę we wprowadzaniu nowych modeli gospodarowania – takich, które łączą zrównoważony rozwój i dobrostan mieszkańców. W ramach wsparcia rozwoju gospodarczego mogą dostarczać lokalnym przedsiębiorcom rekomendacji dotyczących zrównoważonych produktów i usług przez siebie zamawianych. Stosowanie zrównoważonych zamówień publicznych i informowanie o nich przyczynia się do popularyzacji samej idei oraz prowadzi do poszukiwania odpowiedzialnych, przyjaznych ludziom i środowisku metod produkcji i zaopatrzenia. Informowanie mieszkańców o stosowaniu na co dzień przez gminę produktów i materiałów z certyfikatami potwierdzającymi przestrzeganie praw człowieka i zasad ochrony środowiska przyczynia się do zwiększania popytu na nie. W konsekwencji dobre praktyki wprowadzają przedsiębiorcy, którzy dostarczają dóbr konsumpcyjnych.

CO MOŻNA ZROBIĆ?

- Używać w trakcie wydarzeń publicznych i na co dzień produktów Sprawiedliwego Handlu. Przykład: Wydział Ochrony Środowiska UM w Poznaniu.
- Publikować informacje o dobrych praktykach w zakresie stosowania zrównoważonych zamówień publicznych w gminie, która uwzględnia w swoich zakupach produkty Sprawiedliwego Handlu
- Zbierać i publikować informacje pomagające konsumentom znaleźć sklepy, kawiarnie i inne miejsca oferujące produkty Sprawiedliwego Handlu. Przykład: Jelenia Góra.
- Zachęcać lokalnych przedsiębiorców, by wprowadzali do oferty produkty z certyfikatami potwierdzającymi przestrzeganie praw człowieka i praw pracowniczych.
- Publikować informacje o dostawcach produktów i usług cateringowych, którzy posiadają w ofercie produkty Sprawiedliwego Handlu (np. kawę, herbatę, przekąski, owoce, ryż, cukier trzcinowy, bawełnę, kwiaty).

PRZYKŁADY DZIAŁAŃ

Poznań – zaangażowanie w kampanię Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Miejskiego

Produkty z certyfikatami Sprawiedliwego Handlu dostępne w 96 sklepach. W 2012 roku Poznań, jako pierwsze miasto w Polsce, uzyskał tytuł: *Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu*¹⁷. Tym samym stolica Wielkopolski dołączyła do grona ponad 2000 jednostek administracyjnych uczestniczących w międzynarodowej kampanii Fair Trade Towns. Poznańska kampania realizowana jest przy udziale Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Miejskiego. W styczniu 2012 roku Rada Miasta podjęła uchwałę popierającą Sprawiedliwy Handel. W 96 punktach handlowych i 33 gastronomicznych na terenie miasta dostępne są produkty z certyfikatami Sprawiedliwego Handlu. Promocja idei Sprawiedliwego Handlu i zrównoważonego rozwoju prowadzona jest poprzez media lokalne i w ramach wydarzeń w przestrzeni publicznej. Dwie poznańskie szkoły uzyskały tytuł: Szkoła Przyjazna dla Sprawiedliwego Handlu¹⁸.

Fot. archiwum kampanii *Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu* w Poznaniu

¹⁷ spolecznosci.fairtrade.org.pl/typ/miasta

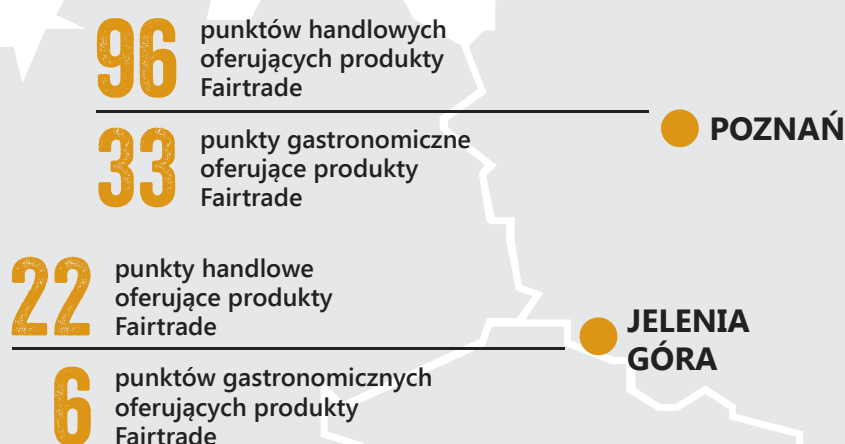
¹⁸ spolecznosci.fairtrade.org.pl/typ/szkoly

Fot. Tadeusz Makulski, Polskie Stowarzyszenie Sprawiedliwego Handlu

Jelenia Góra – miejska strona internetowa informuje o dostępności produktów SH

Dzięki kilkuletnim staraniom grupy wolontariuszy w czerwcu 2018 r. Jelenia Góra uzyskała tytuł: *Miasto Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu*. Rada Miasta poparła ideę Sprawiedliwego Handlu w uchwale z dnia 4.11.2015. W mieście systematycznie prowadzona jest kampania promująca Sprawiedliwy Handel, w jej ramach obchodzony jest co roku Światowy Dzień Sprawiedliwego Handlu. W mieście powstał pierwszy w Polsce mural „Popieram Sprawiedliwy Handel”. Na stronie internetowej Jeleniej Góry¹⁹ opublikowana jest lista 22 sklepów i 6 punktów gastronomicznych, w których dostępne są m.in kawa, herbata, cukier trzcinowy i czekolada z certyfikatami Sprawiedliwego Handlu. Zespół Szkół Technicznych „Mechanik”²⁰ w Jeleniej Górze uzyskał tytuł: *Szkoła Przyjazna dla Sprawiedliwego Handlu*.

Gandawa (Belgia) – lokalne targi i Sprawiedliwy Handel

Miasto Gandawa podnosi świadomość mieszkańców i zwiększa zapotrzebowanie na odpowiedzialną modę i żywność ze Sprawiedliwego Handlu poprzez targi i festyny. Organizowany w mieście Fair Fashion Fest gromadzi co roku ponad 3000 obywateli. Z kolei poprzez Fair Food Fest kreuje się przestrzeń zarówno dla produktów Sprawiedliwego Handlu, jak i żywności produkowanej lokalnie. Projekt Gent Fair Trade wspiera również lokalnych przedsiębiorców, którzy chcą monitorować swoje międzynarodowe łańcuchy dostaw na podstawie kryteriów etycznych.

W 2018 roku Gandawa została zwycięzcą konkursu EU Cities for Fair and Ethical Trade (Europejskie Miasta dla Sprawiedliwego i Etycznego Handlu²¹). Konkurs ten jest inicjatywą Komisji Europejskiej oraz kontynuacją strategii „Handel dla wszystkich 2015” i ma na celu docenienie i upowszechnianie osiągnięć miast w zakresie pozytywnego wpływu na zrównoważony rozwój społeczny, gospodarczy i środowiskowy.

¹⁹ jeleniagora.pl/content/punkty-handlowe-i-gastronomiczne-oferujace-produkty-sprawiedliwego-handlu?q=content/punkty-handlowe-i-gastronomiczne-oferujace-produkty-sprawiedliwego-handlu

²⁰ spolecznosci.fairtrade.org.pl/aktualnosc/szkola-przyjazna-dla-sprawiedliwego-handlu-jelenia-gora

²¹ spolecznosci.fairtrade.org.pl/aktualnosc/gandawa-laureatem-eu-cities-for-fair-and-ethical-trade-award

WSPÓŁPRACA ZE SPOŁECZNOŚCIAMI LOKALNYMI I REGIONALNYMI INNYCH PAŃSTW

Agenda 2030 może stanowić inspirację do nowych pomysłów na współpracę transgraniczną nakierowaną na promocję zrównoważonego rozwoju i ustanawiania partnerstw na rzecz poszczególnych Celów Zrównoważonego Rozwoju. Władze polskich miast rozważające takie działania mogą poszerzyć swoją wiedzę na temat realizacji Celów na poziomie lokalnym poprzez współpracę z miastami z zagranicy, które wdrożyły odpowiednie strategie. Innym obszarem może być współpraca z organizacjami pozarządowymi posiadającymi doświadczenie we współpracy międzynarodowej działającymi na rzecz ekologii, odpowiedzialnej konsumpcji i Sprawiedliwego Handlu. Dzięki temu przedstawiciele władz zyskują szanse na lepsze zrozumienie współzależności pomiędzy podejmowanymi lokalnie działaniami i ich skutkami dla drobnych wytwórców i ich rodzin żyjących w krajach globalnego Południa.

CO MOŻNA ZROBIĆ?

- Gmina w ramach polityki kontaktów międzynarodowych otwiera się na uczestnictwo w programach i inicjatywach sieciowych tworzonych w ramach miast bliźniaczych i związków miast. Jednym z celów może być zbudowanie potencjału do promocji zrównoważonego rozwoju (Agenda 2030) i Sprawiedliwego Handlu w ramach projektów międzynarodowych dofinansowywanych przez Unię Europejską.
- Nawiązać kontakty z samorządami lokalnymi w innych krajach, aby rozwijać inicjatywy współpracy międzynarodowej promujące zrównoważone rozwiązania (np. Green City, Smart City).

PRZYKŁADY DZIAŁAŃ

Poznań – projekt Aware&Fair 2011-2014

Liderem projektu było miasto Hannover i tamtejsze biuro ds. zrównoważonego rozwoju. Uczestnikami były miasta bliźniacze z Europy (Poznań, Litomerice, Miskolc) i Blantyre z Malawi oraz dwie organizacje pozarządowe Fairtrade Deutschland i Polskie Stowarzyszenie Sprawiedliwego Handlu. Celami projektu było promocja Milenijnych Celów Rozwoju i Sprawiedliwego Handlu jako narzędzia ich realizacji. Aktywności podejmowane w ramach projektu zakładały wypełnienie przez miasta kryteriów kampanii Fair Trade Towns. Projekt był impulsem do stworzenia polskiej wersji tej kampanii. Dla miasta Poznań i Litomerice w Czechach stał się okazją do wypełnienia kryteriów i uzyskania tytułu. Intensywna kampania promująca Sprawiedliwy Handel, podjęta przez miasto stała się bodźcem dla sklepów i kawiarni do wprowadzania produktów z certyfikatami do oferty.

Fot. Tadeusz Makulski, Polskie Stowarzyszenie Sprawiedliwego Handlu

Litomerice (Czechy) – współpraca ze szkołą podstawową w Kenii

We współpracy z organizacją Shine Bean miasto Litomerice wspiera rozwój farmy szkolnej przy szkole podstawowej w Ndere w Kenii. Na ten cel miasto regularnie przeznacza ze swojego budżetu ok. 2000 euro rocznie. Shine Bean to czeska organizacja działająca na rzecz pomocy humanitarnej i rozwojowej, która prowadzi od wielu lat projekty pomocowe w Kenii. Celem projektu Farmy Szkolnej jest nauczanie uczniów i rodziców efektywnych i zrównoważonych metod upraw. Uzyskane warzywa i owoce trafiają do stołówki szkolnej lub są sprzedawane. Dzięki temu dzieci z ubogich rodzin dostają darmowe obiady i mundurki. Miasto Litomerice swoją dotacją wsparło zakup wyposażenia farmy (nasiona, narzędzia, nawadnianie), a także pensję profesjonalnego wykładowcy ogrodnika. Pomoc będzie kontynuowana w kolejnych latach.

KAMPANIA MIASTA PRZYJAZNE DLA SPRAWIEDLIWEGO HANDLU

Kampania *Społeczności Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu*²² jest częścią międzynarodowego ruchu Fair Trade Towns, funkcjonującego w 34 krajach na 5 kontynentach. Jej celem jest mobilizacja obywateli do działań na rzecz promowania Sprawiedliwego Handlu i kształtowania odpowiedzialnych zachowań konsumenckich, a co za tym idzie – wypełnianie Celów Zrównoważonego Rozwoju. Kampania Społeczności Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu umożliwia uzyskanie stosownego tytułu poszczególnym jednostkom terytorialnym (np. miastom, gminom, wsiom). Udział w kampanii jest bezpłatny.

Wypełnienie kryteriów wiąże się ze zbiorowym wysiłkiem oddolnych inicjatyw mieszkańców, władz lokalnych, przedsiębiorców i lokalnych mediów. Poprzez swoje działania promują oni ideę Sprawiedliwego Handlu, przyczyniając się do zwiększenia rozpoznawalności produktów o etycznym pochodzeniu na miejscowym rynku. Tym samym lokalne społeczności przyczyniają się do polepszenia sytuacji życiowej drobnych producentów z krajów globalnego Południa.

Fot. Tadeusz Makulski, Polskie Stowarzyszenie Sprawiedliwego Handlu

²² spolecznosci.fairtrade.org.pl

Rolnik ze spółdzielni COAGRICSAL (certyfikat Fairtrade) w Nikaragui dogląda sadzonek kakaowca.
Fot. Sean Hawkey

SPRAWIEDLIWY HANDEL JAKO NARZĘDZIE DO REALIZACJI CELÓW ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Poczuwając się do odpowiedzialności za zapewnienie prawa do godnego życia obecnym mieszkańcom planety i przyszłym pokoleniom, stajemy przed dość złożonym problemem. Co możemy zrobić, aby poprawić warunki życia mieszkańców globalnego Południa? Jak możemy dbać o zrównoważony rozwój w swoim najbliższym otoczeniu?

30 MLN

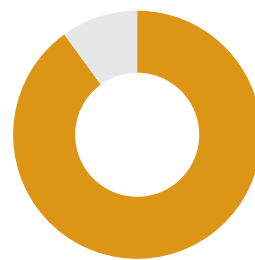
drobnych rolników
wytwarza większość
światowej produkcji
kawy i kakao

80%

80% zebranej na świecie
kawy wytwarzają drobni
rolnicy i ich rodziny

90%

ponad 90% światowej
produkcji kakao to efekt
pracy ok. 5 milionów
drobnych rolników

Cele Zrównoważonego Rozwoju i Agenda 2030 stanowią plan działania zmierzający do likwidacji wszelkich form ubóstwa na świecie. Sprawiedliwy Handel jako forma pomocy rozwojowej dla społeczności szczególnie nim dotkniętych odgrywa szczególną rolę w promocji wymienionych niżej celów:

Koniec z ubóstwem

Sprawiedliwy Handel to partnerstwo handlowe, którego celem jest zabezpieczenie interesów drobnych wytwórców i pracowników najemnych marginalizowanych w warunkach gospodarki rynkowej. **Sprawiedliwy Handel przyczynia się do redukcji ubóstwa w krajach Południa – stwarza szansę na uzyskanie uczciwej zapłaty za wytwarzane produkty i godnego wynagrodzenia za wykonywaną pracę.**

Zero głodu

Zapewnienie lepszych warunków gospodarowania pomaga w zwiększaniu dochodu gospodarstw domowych. Pomoc w tworzeniu rynków zbytu oraz wypłata dodatkowej premii wspierają rozwoju potencjału ekonomicznego wytwórców. **Dzięki wzrostowi przychodów Sprawiedliwy Handel znacząco poprawia sytuację producentów z krajów globalnego Południa, co pozwala im zaspokoić podstawowe potrzeby życiowe.**

Równe szanse dla kobiet

Kobiety stanowią ponad 50% rolników w krajach rozwijających, ale posiadają o wiele mniej ziemi niż mężczyźni, mają bardzo ograniczony dostęp do kredytów i środków pomocowych. Standardy Sprawiedliwego Handlu zakazują wszelkich form dyskryminacji. **Sprawiedliwy Handel przyczynia się do równouprawnienia płci poprzez zapewnienie równej płacy dla kobiet i mężczyzn za tę samą pracę i włączanie kobiet w proces podejmowania decyzji.**

Godna praca i wzrost gospodarczy

Ponad miliard ludzi na Ziemi żyje za mniej niż 2 dolary dziennie, a brak perspektywy na godziwą pracę często oznacza, że nawet jej posiadanie nie chroni przed ubóstwem. **Sprawiedliwy Handel zobowiązuje do zapewnienia pracownikom bezpiecznego i zdrowego środowiska pracy, w zgodzie z lokalnym prawem i normami. Jednocześnie obliuguje do tworzenia rzetelnych, pisemnych umów pomiędzy producentami i odbiorcami produktów, w których uwzględnia się przedpłaty, wspólnie uzgodnione ceny nie niższe niż ustalone minimum i wystarczający czas na produkcję bez potrzeby nadgodzin.**

Zmniejszenie nierówności

Mimo że drobni rolnicy z krajów globalnego Południa produkują dużą część światowej żywności, prawie wcale nie uwzględnia się ich głosów w procesach tworzenia nowych regulacji handlowych na świecie. W ten sposób utrwalana jest dominująca pozycja dużych korporacji kontrolujących poszczególne rynki np. kakao, bananów czy cukru trzcinowego. Wynikające z monopolistycznej pozycji rynkowej nieuczciwe praktyki handlowe (ang. Unfair Trading Practices) pogłębiają istniejące nierówności. **Ruch Sprawiedliwego Handlu zwalcza te praktyki i zabiega o zmiany w prawie. Jednym z narzędzi wymiernego sposobu zmniejszania tych nierówności jest premia Sprawiedliwego Handlu w wysokości około 10% ceny zakupu, którą producenci przeznaczają m.in. na rozbudowę potencjału społeczności lokalnej.**

Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja

Promując Sprawiedliwy Handel, budujemy świadomość i wrażliwość konsumentów na sytuację ludzi wytwarzających żywność i inne towary codziennego użytku dostępne w naszych sklepach. Poznajemy zależności pomiędzy naszymi wyborami a warunkami ich życia i poziomem ubóstwa. Przez odpowiedzialne decyzje zakupowe zwiększamy popyt na produkty o etycznym pochodzeniu. **Kupując produkty Sprawiedliwego Handlu jako odpowiedzialni konsumenci wspieramy drobnych wytwórców, dając im szansę na godne życie z pracy własnych rąk.**

Przeciwdziałanie zmianom klimatu

Szacunek dla środowiska naturalnego jest jedną z podstawowych zasad Sprawiedliwego Handlu, stąd też wymagania kierowane do certyfikowanych producentów dotyczą m.in. obniżenia emisji gazów cieplarnianych, zrównoważonego zarządzania wodą i odpadami oraz nieużywania szkodliwych substancji i nasion GMO. **Dzięki takiemu podejściu ponad połowa produktów rolnych certyfikowanych w ramach Sprawiedliwego Handlu posiada również certyfikat rolnictwa ekologicznego.** Wpłata premii rozwojowej stwarza możliwość prowadzenia odpowiednich szkoleń i wspierania projektów pomagających plantatorom przejść na rolnictwo ekologiczne z pozytywnym skutkiem dla klimatu i lokalnych społeczności. Według raportu *Coffee, the success story hiding the crisis*²³ uprawy kawy posiadające certyfikat Sprawiedliwego Handlu i rolnictwa ekologicznego zmniejszają o połowę emisję CO₂ i zanieczyszczenia wody w porównaniu z uprawami konwencjonalnymi.

Pokój, sprawiedliwość i silne instytucje

Szesnasty Cel Zrównoważonego Rozwoju wskazuje m.in. sposoby promocji idei sprzyjających zrównoważonemu rozwojowi oraz budujących odpowiedzialne i efektywne instytucje na wszystkich szczeblach. Obie globalne sieci organizacji Sprawiedliwego Handlu (Fairtrade International oraz World Fair Trade Organization) zbudowały unikalne struktury organizacyjne, w których przedstawiciele producentów z krajów rozwijających się uczestniczą w procesach decyzyjnych na równych prawach, reprezentując co najmniej 50% głosów na zgromadzeniach. **W ten sposób Sprawiedliwy Handel przyczynia się do zapewnienia instytucjonalnej i finansowej przejrzystości oraz partycypacyjnego, reprezentatywnego procesu podejmowania decyzji.**

Partnerstwa na rzecz celów

Sprawiedliwy Handel to partnerstwo na rzecz zmiany modelu gospodarowania i zrównoważonego rozwoju, w wyniku którego korzyści odnoszą ludzie żyjący w ubóstwie. Jest to możliwe dzięki włączeniu do partnerstwa zarówno konsumentów, jak i drobnych producentów, a także przedsiębiorców i organizacji pozarządowych a nawet władz na różnych szczeblach. Przykładem może być kampania *Społeczności Przyjazne dla Sprawiedliwego Handlu*²⁴, która na poziomie lokalnym łączy różnych interesariuszy w realizacji wspólnych celów.

²³ commercequitable.org/images/2018/coffee%20study_2p_cafe_en.%20vf.pdf

²⁴ spolecznosci.fairtrade.org.pl/wez-udzial/miasta

JAK NASZ SAMORZĄD MOŻE WSPIERAĆ ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ PLANETY?

CODZIENNIE...

pijemy
kawę
i herbatę

jemy
czekoladę
i inne słodczy

chodzimy
w bawełnianej
odzieży

**SKĄD
POCHODZĄ TE
PRODUKTY?**

**Z KRAJÓW
GLOBALNEGO
POŁUDNIA**

**Kraje globalnego Południa
mierzą się z problemami:**

- biedy
- głodu
- niesprawiedliwości
- zanieczyszczenia środowiska
- zmian klimatu

**ZRÓWNOWAŻONE
ZAMÓWIENIA
PUBLICZNE**

..... Zł

..... Zł

..... Zł

**WYBÓR PRODUKTÓW
SPRAWIEDLIWEGO
HANDLU TO:**

**pomoc lokalnym
społecznościom w krajach
Południa**

ochrona środowiska

**odpowiedzialny, przyjazny
i nowoczesny wizerunek
gminy**

**NASZ SAMORZĄD CHRONI I ZMIENIA ŚWIAT,
WYBIERAJĄC SPRAWIEDLIWY HANDEL!**

„Globalne Cele Zrównoważonego Rozwoju to wielka sprawa dla 1,5 miliona rolników i pracowników najemnych pracujących w przedsiębiorstwach posiadających certyfikat Fairtrade. Nie sposób nie pamiętać w tym kontekście o pozostałych 500 milionach drobnych rolników i miliardzie robotników rolnych, którzy zaopatrują w żywność około 70% światowej populacji” – Marike de Peña, była prezeska Zarządu Fairtrade International.

„Niedopuszczalne jest, że wciąż ponad miliard ludzi żyje w skrajnym ubóstwie i głębokiej nędzy. (...) Ważne jest, aby zwalczanie tych problemów odbywało się wspólnie z osobami dotkniętymi ubóstwem. Dzięki wsparciu konsumentów i przedsiębiorstw Sprawiedliwy Handel przyczynia się do eliminacji ubóstwa” – Rudi Dalvai, prezes World Fair Trade Organization.

www.fairtrade.org.pl

Publikacja sfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach międzynarodowego projektu „Trade Fair, Live Fair: Raising Awareness and Mobilizing the European Public to Advance Consumption patterns that Nurture the Sustainable Development Goals”. Za treść odpowiada Fundacja „Koalicja Sprawiedliwego Handlu” – Fairtrade Polska, a wyrażone poglądy niekoniecznie odzwierciedlają oficjalne stanowisko Unii Europejskiej.

